

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Економічний факультет

Кафедра менеджменту і маркетингу

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК 67. ЕТИКА МІЖНАРОДНИХ КОМПАНІЙ

Освітня програма Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

Спеціальність 073 Менеджмент

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Етика міжнародних компаній
Викладач (-і)	Гринів Любов Володимирівна, к.е.н., доц. менеджменту і маркетингу
Контактний телефон викладача	+380506817089
Е-mail викладача	liubov.hryniv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний, заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку консультацій, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kmim.pnu.edu.ua/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
В умовах посилення міжнародної взаємодії майбутнім фахівцям вкрай важливо набути досвід міжкультурної комунікації та етики міжнародних компаній, що забезпечує їм конкурентоспроможність на ринку праці. Завдання дисципліни полягає у здобутті знань щодо предмету, основних завдань і закономірностей функціонування етики бізнесу, основних етичних концепцій та теорій, які використовуються для обґрунтування управлінських рішень та вирішення етичних дилем в сфері бізнесу; щодо ролі професійно-етичних кодексів та стандартів професійної етики у сфері міжнародного бізнесу, підвищенні якості моральної свідомості професіоналів у сфері зовнішньоекономічної діяльності, засвоєнні ними головних ціннісних орієнтацій та моральних стандартів бізнесу, оволодінні відповідним етичним інструментарієм, опануванні етико-моральнісними основами професійної діяльності, культури спілкування та етикету. Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Основні засади і культурні аспекти етики міжнародного бізнесу. 2. Індивідуальні та суспільні параметри етики міжнародних компаній.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення дисципліни «Етика міжнародних компаній» є формування у фахівців міжкультурної комунікативної компетентності у сфері міжнародного бізнесу, ознайомлення студентів з предметним полем етики та етики міжнародного бізнесу, понятійним апаратом та головними концептуальними інтерпретаціями; забезпечення оволодіння студентами основами фундаментальних та прикладних знань у сфері етики загалом та професійної етики зокрема. Предметом навчальної дисципліни є практичний аспект опосередкованої та неопосередкованої комунікації та етики між представниками різних культур у сучасному міжнародному бізнесі. знати: понятійний та категорійний апарат щодо етики та процесу міжкультурної комунікації в міжнародних компаніях; основні принципи та підходи до обґрунтування сутності процесу міжкультурної комунікації; критерії якості та ефективності міжкультурної комунікації та етичних норм в бізнесі; технологію аналізу міжкультурних сценаріїв; методи та моделі типологізації параметрів культур; природу виникнення міжкультурних конфліктів, засоби їх діагностики, попередження й управління; сутність культурного шоку, його стадії; прислів'я різних народів, їх вплив на сприйняття інших культур вміти: чітко усвідомлювати моральні проблеми економічного життя, розуміти особливості моральних проблем в бізнесі; планувати стратегію та тактику діяльності міжнародних компаній з урахуванням вимог професійної етики в сфері туризму;	

аналізувати і оцінювати складні етичні дилеми в сфері бізнесу та застосовувати різні алгоритми їх вирішення;

застосовувати елементарні навички етичної експертизи при оцінюванні відповідності діяльності компанії стандартам професійної етики, обґрунтуванні управлінських рішень, діагностиці ділової поведінки;

ефективно оперувати вербальними, невербальними засобами комунікації в міжкультурній взаємодії;

застосовувати методи та моделі культурних вимірів для аналізу міжкультурних ситуацій;

проводити прогнозування та аналіз міжкультурних конфліктів, обґрунтовано визначати оптимальні форми управління ними;

оцінювати рівень власної підготовленості до міжкультурної комунікації на підставі відповідних критеріїв і показників;

самостійно отримувати нові знання з міжкультурної комунікації, робити доповіді за самостійно підібраним фактичним матеріалом;

керувати емоціями, дотримуватись толерантного ставлення до представників інших культур.

4. Компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

ЗК 13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності

ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК 14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.

5. Результати навчання

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни 180 год

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	28
Семінарські заняття	32
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
6	073 Менеджмент	3	вибірковий

Тематика курсу

Тема	Форма заняття	Літерат ура	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Вступ до етики міжнародного бізнесу. Ділова етика та діловий етикет. Етика і сучасне управління. Етика бізнесу і її роль у розвитку менеджменту. Умови формування цивілізованої	Лекція, семінарсь ке заняття	1,13,15	Опрацюват и лекційний матеріал.	5 балів	До наступного заняття за розкладом

етики.					
Тема 2. Етичні норми ділового спілкування Культура ділового спілкування – важлива умова професіоналізму бізнесмена Техніка ефективного спілкування Бар'єри спілкування та шляхи їх подолання Мовне спілкування як показник рівня культури співрозмовників Елементи мовного етикету в діловому листуванні .					
Тема 3. Основні теорії та типології ділових культур. Поняття ділової культури. Постулати загальної теорії комунікації П. Грайса щодо ділових культур. Амбівалентність теорії міжкультурного спілкування. Сутність культурних цінностей і їх місце в міжкультурній комунікації. Культурні норми та їх роль в культурі. Теорія високо- і низькоконтекстуальних культур Е. Холла. Теорія культурних вимірів Г. Хофстеде. Дистанція влади як показник виміру культури (за Г. Хофстеде). Індивідуалізм-колективізм як показник виміру культури (за Г. Хофстеде). Маскулінність-фемінність як показник виміру культури (за Г. Хофстеде). Запобігання невизначеності як показник виміру культури (за Г. Хофстеде). Теорія Е. Хірша. Теорія Ф. Тромпенаарса і Ч. Хемпден-Тернера. Типологія організаційних структур Г. Мінцберга. Типологія корпоративних культур Хофстеде.	Лекція, семінарське заняття	1,13,15	Опрацювати лекційний матеріал.	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 4. Організаційна (корпоративна) культура міжнародного бізнесу. Корпоративна культура в міжнародному аспекті діяльності організації. Вплив європейських цінностей та орієнтирів розвитку на бізнес-культуру. Роль корпоративної культури трансформаційних перетворень.	Лекція, семінарське заняття	1,3,7	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом

Концептуальні моделі корпоративної культури організаційних перетворень. Знання як ключовий елемент корпоративної культури реалізації змін					
Тема 5. Етика бізнесу. Особливості міжкультурної комунікації. Поняття міжкультурної комунікації. Міжкультурні особливості ведення міжнародного бізнесу. Аналіз особливості бізнес-культур і комунікативної поведінки ділових партнерів по міжнародному бізнесу. Міжкультурна взаємодія в ситуаціях міжнародного бізнесу.	Лекція, семінарське заняття	5,6,7,8	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 6. Організація й проведення ділових комунікативних заходів Комунікативні заходи як основа ділової взаємодії Культура організації і проведення ділової бесіди Етикет ділових зустрічей Нарада як форма колективного обговорення Ділові переговори: етичні норми і стандарти. Організація ділових контактів із закордонними партнерами: протокол та міжнародний етикет					
Тема 7. Міжнародна кодифікація етики бізнесу. Принципи професійної етики як методологічна основа економічної діяльності Професійний кодекс як система моральних цінностей і норм. Професійні етичні Кодекси економістів. Основні положення щодо особистої і професійної чесності, дотримання моральних норм, характеру стосунків з клієнтами і співробітниками, відносин стосунків з колегами.	Лекція, семінарське заняття	5,6,7,8, 13,15	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 8. Етика і корпоративне управління Методи підвищення етичного рівня бізнес-організації. Етичний бізнес глобальних корпорацій.	Лекція, семінарське заняття	2, 5,6,7,8	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування	5 балів	До наступного заняття за розкладом

			до теми.		
Тема 9. Соціально-відповідальне інвестування (SRI) Сутність поняття соціально-відповідального інвестування. Класифікація соціальних відповідальних інвестицій. Роль соціально відповідального інвестування у забезпеченні сталого розвитку України	Лекція, семінарське заняття	1,9,10	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми.	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 10. Персональна етична поведінка у бізнесі. Формування етичної організаційної поведінки в сучасних умовах. Принципи етичної поведінки організацій та проблеми їх дотримання. Стандарти етичної поведінки з урахування національності.	Лекція, семінарське заняття	1,5,7,10	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття.	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 11. Корпоративний етичний кодекс. Корпоративний кодекс як засіб формування позитивного іміджу підприємств в умовах міжнародного співробітництва	Лекція, семінарське заняття	1,7,11	Опрацювати лекційний матеріал. Пройти тестування до теми.	5 балів	До наступного заняття за розкладом
Тема 12. Особливості економічної системи України, Великобританії, США та інших країн. Економічна система, її сутність, цілі, основні структурні елементи. Типи економічних систем. Характеристика економічної системи України, Великобританії, США та інших країн.	Лекція, семінарське заняття	4,5,7,8	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до семінарського заняття.	5 балів	До наступного заняття за розкладом

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	100 бальна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен) “відмінно” – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; “добре” – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках; “задовільно” – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні
-----------------------------------	---

	твердження та причинно-наслідкові зв'язки; “незадовільно” – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.			
	Поточне тестування та самостійна робота		Екзаменаційна робота (екзамен)	Сума балів з навчальної дисципліни
	Модуль 1		Модуль 2	
	Змістовий модуль 1 поточний контроль	Змістовий модуль 2 Самостійна робота	Змістовий модуль 3 Індивідуальне науково-дослідне завдання	
	Теми 1-12	Теми 1-12	Теми 1-12	
	30	10	10	
	50		50	100
Семінарські заняття	Загальна підсумкова оцінка за семінарські заняття складається за методикою нагромадження балів за результатами поточного контролю знань, тестів. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння і засвоєння матеріалу тем, що виносяться на семінарські заняття, та вміння привселюдно представити засвоєний матеріал, розв'язати задачі. Протягом семестру студент має можливість отримати десять оцінки по 5 балів за кожну усну відповідь. Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час семінарських занять сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Середній бал за поточний контроль переводиться у 30 бальну шкалу. Семінарське заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення завдань, перевірка рівня їх виконання та оцінювання. Семінарські заняття є ланцюжком, який зв'язує теоретичну підготовку та навчальну практику з дисципліни.			
Самостійна робота	Важливе значення для опанування теоретичним матеріалом має виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань. Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником формування вміння навчатися, що сприяє активізації засвоєння знань; основним засобом опанування навчального матеріалу в позааудиторний час. Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання (дві спроби – кращий результат). Максимальна кількість балів за тестування становить 10 балів.			
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ). Виконується на тему (на вибір): 1. Аналіз особливості бізнес-культур і комунікативної поведінки ділових партнерів по міжнародному бізнесу. 2. Зарубіжний досвід формування корпоративної культури та можливості його адаптації вітчизняним бізнесом За основу студент бере культуру будь якої країни та вибір та досліджує її культурні комунікаційні особливості та аналізує їх вплив на практику ведення міжнародного бізнесу. Робота оформляється на аркуші формату А4 і приносить на останнє семінарське заняття. Максимальна кількість балів за ІНДЗ становить 10 балів.			
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за три змістові модулі: ЗМ 1. Поточний контроль (1-30 балів). ЗМ 2. Самостійна робота (1-10 балів). ЗМ 3. Індивідуальне науково-дослідне завдання (1-10 балів). Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою менеджменту і маркетингу, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної			

	дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.
8. Політика курсу	
Політика курсу є студентоорієнтованою, спрямована на формування відповідних компетенцій шляхом активної комунікації та сприятливого навчального середовища. Заохочується ознайомлення з найкращим досвідом практичної діяльності у сфері етики міжнародних компаній. А також можливості використання даного досвіду у реальних компаніях, з діяльністю яких знайомі студенти або є працівниками. Підсумковою формою контролю є екзамен, який проводиться виключно у письмовій формі. Максимальна кількість 50 балів за екзаменаційну роботу. Структура білета включає 4 завдання, три теоретичні питання та тестові завдання. Правильна відповідь на кожне питання білету оцінюється максимум в 10 балів, тестові завдання – 20 балів. Також студенти мають можливість (за письмовою заявою групи) здавати екзамен у письмовій тестовій формі на платформі дистанційного навчання (http://www.d-learn.pu.if.ua). Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами. Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/. Відповідно, будь які прояви академічної доброчесності недопустимі, зокрема списування під час контрольних заходів чи екзаменів. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка ставиться, а не округляється. Консультації студентам проводяться у відповідності до затвердженого кафедрою графіка (https://kmim.pnu.edu.ua/графік-консультацій). Також є можливість здачі студентами пропущених тем через використання системи дистанційного навчання(http://www.d-learn.pu.if.ua).	
9. Рекомендована література	
1. Діловий етикет у міжнародному бізнесі [Текст] : навч. посібник / В. В. Снітинський, Н. Б. Завальницька, О. О. Брух ; М-во освіти і науки України. – Львів : Магнолія-2006, 2009. – 300 с. 2. Зусін В. Я. Етика і етикет ділового спілкування : навчальний посібник / В. Я. Зусін. – 4-е вид., перероб. та доп. – Маріуполь : ДВНЗ "ПДТУ", 2019. – 206 с. 3. Етика ділового спілкування /Т. Гриценко, С. Гриценко, Т. Іщенко, Т. Мельничук, Н. Чуприк, Л. Анохіна. Центр навчальної літератури, 2019. – 344 с. 4. Радченко С.Г. Етика бізнесу : навч. посіб. / С.Г. Радченко. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 396 с. 5. Котлер Ф., Лі Н. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / пер. з англ. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с. 6. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика / За ред. О. С. Редькіної. К. : Фарбований лист, 2011. – 480с. 7. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності. 2-ге вид. перероб. та доп. Навч. посіб. / За ред. Якубовського С.О., Козака Ю.Г., Логвінової Н.С. К.: Центр учбової літератури, 2011. 472 с. 8. Коттер Дж. П. Суть перемен. Невыдуманные истории о том, как люди изменяют свои организации / Дж. П. Коттер. – Москва : Олимп-Бизнес, 2017. – 917 с. 9. Шакотько Є. Етичний бізнес глобальних корпорацій [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/columns/2019/10/22/652792/ 2 10. Герасимчук Г. Прозорість та комплаєнс: данина моді чи бізнес-необхідність? [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://biz.ligazakon.net/ua/news/185237_prozorst-ta-komplans-danina-mod-chi-bznes-neobkhndst 11. Алоні Г. Етика бізнесу:соціально-філософський аспект / Г. Алоні // автореф. дис. ... канд.. філос. наук: 09.00.03 / Інститут вищої освіти АПН України. – К., 2018. – 19 с. 12. Этика бизнеса: Учебное пособие для вузов и бизнес-школ. / Под общ. ред. П.А.	

Кальницькой. – М., 2012. – 132 с.

13. Рихліцька О.Д. До питання корпоративної етики в сучасній організації / О.Д. Рихліцька // Гуманітарний часопис. – 2011, № 1. – С. 89-97

14. Вишневська О. М. Етика ведення бізнесу в умовах міжнародного співробітництва/ О. М. Вишневська, Г. С. Куліш // Економічний простір. – 2010. - №36. – С.175-182

15. Корпоративна соціальна відповідальність бізнесу: монографія / за загальною редакцією М.П. Буковинської. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – С. 297.

16. Етика бізнесу : навч. посіб. / С.Г. Радченко. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 396 с.

Викладач _____ **Гринів Л.В.**